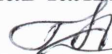

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ №13
М.ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчально-виробничої роботи

 Надія ГУДИМЕНКО

« 3 » вересня 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологія

(назва навчальної дисципліни)

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ Фаховий молодший бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

27 Транспорт

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

274 Автомобільний транспорт

(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»

(назва освітньо-професійної програми)

МОВА НАВЧАННЯ

Українська

(шифр та назва галузі знань)

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «ЕКОЛОГІЯ» для підготовки здобувачів фахової передвищої освіти зі спеціальності 274 Автомобільний транспорт галузі знань 27 Транспорт освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» освітньо-професійної програми «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»

Програму розробила:

Тетяна Полячок, спеціаліст вищої категорії

Програму перевірила:

Методист

(підпис)

Лілія ПІТУХ

(прізвище та ініціали)

Робоча програма обговорена і рекомендована до затвердження на засіданні методичної комісії природничо-математичних дисциплін

Протокол засідання методичної комісії №__

від « 1 » 03 вересня 2025

Голова методичної комісії

(підпис)

Ольга БАГИРА

(прізвище та ініціали)

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни - ознайомити учнів із закономірностями взаємодії суспільства та природи; основними природоохоронними проблемами, що виникають в умовах сучасного промислового виробництва; вплив зміненого середовища на людину; засобами захисту, відновлення і раціонального використання природних ресурсів; управлінням якістю навколишнього середовища на базі сучасних досягнень науки, техніки та технології із захисту навколишнього природного середовища.

Завдання вивчення дисципліни:

- формування світоглядних знань про основні тенденції розвитку екологічних особливостей природокористування;
- розкриття наукових основ вивчення екологічних проблем у відповідності з положеннями міжнародної стратегії сталого розвитку;
- виховання почуття відповідальності за забруднення природного середовища, стан довкілля, свідомості щодо необхідності дотримання природоохоронного законодавства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми учень повинний досягти таких компетентностей:

- Інтегральна компетентність:

Здатність самостійно виконувати складні спеціалізовані завдання у сфері автомобільного транспорту, відповідати за результати власної діяльності та здійснювати контроль за роботою інших осіб у визначених умовах. Навички розв'язання спеціалізованих задач і практичних проблем, пов'язаних із технічною експлуатацією автомобілів.

- Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність використовувати професійні знання в практичній діяльності, оцінювати якість виконаних робіт та забезпечувати її відповідність установленим вимогам.

- Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК13. Здатність розуміти і враховувати соціальні й екологічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки під час розробки технічних рішень.

СК14. Здатність розуміти стан та перспективи розвитку сфери автомобільного транспорту.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 1	Галузь знань 27 Транспорт	Статус дисципліни
Модулів – 1	Спеціальність: 274 Автомобільний транспорт	нормативна
Змістових модулів – 2		Рік підготовки
Загальна кількість годин –30 год		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 год самостійної роботи учня – 1 год		Семестр
	1-й	
	Лекції	
	11 год.	
	Практичні, семінарські	
	4 год.	
	Лабораторні	
	-	
Самостійна робота		
15 год.		
Форма контролю:		
залік		

3. Передумови до вивчення дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Екологія» є володіння базовими знаннями середньої школи.

Забезпечувальні дисципліни: біологія і екологія, географія, хімія.

Забезпечувані дисципліни: технічна експлуатація автомобілів, охорона праці і безпека життєдіяльності.

Результати навчання

РН 3 Застосовувати основні професійні знання у сферах соціально-гуманітарних і економічних наук для вирішення завдань як у пізнавальній, так і у професійній діяльності.

РН 8 Знати і використовувати вимоги нормативних документів, що регулюють діяльність у сфері автомобільного транспорту.

РН 15 Враховувати соціальні та екологічні аспекти, а також дотримуватись вимог охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки при розробці та реалізації технічних рішень.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

4.1 Критерії оцінювання рівня володіння учнями теоретичними знаннями навчальної дисципліни

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Якщо відповідь зовсім не стосується заданої теми або відповіді взагалі немає.
	2	Якщо питання не висвітлено правильно, тобто не по суті.
	3	Якщо питання висвітлено фрагментарно із суттєвими помилками.
II. Середній	4	Якщо висвітлена менша частина матеріалу за заданою проблемою.
	5	Якщо більша частина відповіді є правильною або дано половину відповіді на питання.
	6	Якщо не простежується самостійність і системність відповіді і відповідь дана на рівні репродуктивного відтворення на основі підручника чи лекційного матеріалу.
III. Достатній	7	Якщо у відповіді спостерігається не послідовність викладу думки і втрачена системність відповіді із виправленнями та неакуратним виконанням.
	8	Якщо відповідь є по суті правильною, але у тексті зустрічаються помилки, які свідчать про недостатнє володіння матеріалом заданого питання.
	9	Якщо у відповіді зустрічаються незначні помилки, що порушують чіткість відповіді.
IV. Високий	10	При всіх правильних відповідях за самостійний, правильний виклад матеріалу, що відповідає зазначеному питанню та програмним вимогам, за вміння виділити основну думку, аналізувати, узагальнювати факти, робити самостійні, аргументовані висновки, за вміння застосовувати правила, правильне володіння термінологією.
	11	Якщо дана повна відповідь по суті питання, відповідь структурно чітко і логічно побудована, і виразно відтворена.

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
	12	Якщо дана повна відповідь по суті питання, відповідь структурно чітко і логічно побудована, і виразно відтворена. Крім того висвітлена інформація є такою, що виходить за рамки навчальної програми.

Шкала оцінювання: 12-бальна, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за 12-бальною шкалою
		для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	
90 – 100	A	зараховано	5 (відмінно)	10 – 12 балів
82-89	B		4 (добре)	7 – 9 балів
74-81	C		3 (задовільно)	4 – 6 балів
64-73	D			
60-63	E			
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання	1 – 3 бали
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- залік;
- учнівські презентації та виступи;
- реферати;
- тестовий контроль.

6. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Основи теоретичної екології. Прикладні аспекти екології

Тема 1. Предмет і завдання сучасної екології. Основні екологічні поняття та закономірності

Сучасне визначення екології основні завдання екології. Предмет вивчення екології. Основні структурні блоки сучасної екології. Методи досліджень в екології. Основні середовища існування живих організмів. Екологічні закони. Екологічні фактори. Колообіги речовин в природі. Вчення В.І. Вернадського про ноосферу

Тема 2. Основні джерела антропогенного забруднення

Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на довкілля. Наслідки світового «демографічного вибуху» та науково-технічної революції. Основні джерела антропогенного забруднення. Види забруднення. Забруднювачі та масштаби забруднення.

Тема 3. Урбанізація та її негативні наслідки

Екологічні наслідки урбанізації. Основні види відходів людської діяльності. Сучасні методи утилізації відходів.

Тема 4. Екологічні проблеми України

Природно-ресурсний потенціал України. Стан навколишнього природного середовища України. Джерела забруднення природного середовища України. Екологічні проблеми України. Фактори антропогенного впливу на навколишнє природне середовище України. Регіональні екологічні проблеми України. Основні напрями поліпшення екологічної ситуації в Україні;

Тема 5. Енергетичні ресурси та енергетичні проблеми

Види та джерела енергії. Вплив теплових електростанцій на довкілля. Вплив атомних електростанцій на довкілля. Вплив на довкілля гідроелектростанцій. Альтернативні джерела енергії. Екологічні аспекти нетрадиційної енергетики.

Тема 6. Економічна оцінка природних ресурсів.

Соціально-економічна класифікація природних ресурсів. Особливості економічної оцінки окремих видів ресурсів.

Змістовий модуль 2. Економічне регулювання та управління в галузі

охорони навколишнього середовища

Тема 7. Концепція сталого розвитку.

Основні моделі еколого-економічного розвитку. Концепція сталого розвитку. Критерії сталого розвитку.

Тема 8. Основні завдання економіки природокористування.

Наукові категорії природокористування. Основні завдання економіки природокористування.

Тема 9. Функції державної системи екологічного управління

Законодавче регулювання, нормування, експертиза, а також екологічний моніторинг, аудит, ліцензування, інформування, стандартизація, страхування, екологічна паспортизація, забезпечення відповідальності за екологічні правопорушення, екологічне нормування.

Тема 10. Екологічне законодавство України

Конституційне регулювання екологічних правовідносин. Еколого-правове регулювання, що ґрунтується на нормах законів та кодексів України.. Регулювання екологічних правовідносин еколого-правовими нормами різних галузей законодавства. Міжнародно-правове регулювання. Регулювання екологічних правовідносин нормами забезпечувальних галузей законодавства (притягнення винних осіб до відповідальності за екологічні правопорушення.

7. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Л	ПЗ	ЛР	СРУ	К*
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Основи теоретичної екології. Прикладні аспекти екології						
Тема 1. Предмет і завдання сучасної екології. Основні екологічні поняття та закономірності	2	1			1	
Тема 2. Основні джерела антропогенного забруднення	2	1			1	
Тема 3. Урбанізація та її негативні наслідки	2	1			1	
Тема 4. Екологічні проблеми України	2	1			1	
Тема 5. Енергетичні ресурси та енергетичні проблеми	2	1			1	
Тема 6. Економічна оцінка природних ресурсів	2	1			1	
Семінарське заняття №1. Основи теоретичної екології. Прикладні аспекти екології	3		2		1	
Разом за змістовим модулем 1	15	6	2		7	
Змістовий модуль 2. Економічне регулювання та управління в галузі охорони навколишнього середовища						
Тема 8. Концепція сталого розвитку	2	1			1	
Тема 9. Основні завдання економіки природокористування	3	1			2	
Тема 10. Функції державної системи екологічного управління	4	2			2	
Тема 11. Екологічне законодавство України	3	1			2	
Семінарське заняття №2. Економічне регулювання та управління в галузі охорони навколишнього середовища	2		2		1	

Разом за змістовим модулем 2	14	5	2		8	
Разом за модулем 1	30	11	4		15	
Усього годин	30	11	4		15	

7.1 Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи теоретичної екології. Прикладні аспекти екології		
Л1	Предмет і завдання сучасної екології. Основні екологічні поняття та закономірності	1
Л2	Основні джерела антропогенного забруднення	1
Л3	Урбанізація та її негативні наслідки	1
Л4	Екологічні проблеми України	1
Л5	Енергетичні ресурси та енергетичні проблеми	1
Л6	Економічна оцінка природних ресурсів	1
Змістовий модуль 2. Економічне регулювання та управління в галузі охорони навколишнього середовища		
Л7	Концепція сталого розвитку	1
Л8	Основні завдання економіки природокористування	1
Л9	Екологічна експертиза. Екологічний моніторинг	1
Л10	Екологічне нормування. Екологічна паспортизація	1
Л11	Екологічне законодавство України	1
	Разом годин	11

7.2 Самостійна робота

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи теоретичної екології. Прикладні аспекти екології		
C1	Предмет і завдання сучасної екології. Основні екологічні поняття та закономірності	1
C2	Основні джерела антропогенного забруднення	1
C3	Урбанізація та її негативні наслідки	1
C4	Екологічні проблеми України	1
C5	Енергетичні ресурси та енергетичні проблеми	1
C6	Економічна оцінка природних ресурсів	1
C7	Підготовка до семінарського заняття №1	1
Змістовий модуль 2. Економічне регулювання та управління в галузі охорони навколишнього середовища		
C8	Концепція сталого розвитку	1
C9	Основні завдання економіки природокористування	2
C10	Функції державної системи екологічного управління	2
C11	Екологічне законодавство України	2
C12	Підготовка до семінарського заняття №2	1
Разом годин		15

8. Форми поточного та підсумкового контролю

Методи контролю і самоконтролю дають можливість перевірити рівень засвоєння учнями знань, сформованості вмінь і навичок.

Для засвоєння учнями знань та умінь використовуються наступні методи контролю:

– *методи усного контролю включають*: індивідуальне опитування, залік, усний самоконтроль;

– *методи письмового контролю* – тестовий контроль, письмовий самоконтроль.

9. Навчально-методичне забезпечення дисципліни

1. Курс лекцій з предмета.
2. Підручники, посібники.
3. Навчальні відеоматеріали.
4. Плани семінарських занять.
5. Комп'ютерні презентації до лекцій з дисципліни.
6. Питання до заліку.

10. Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають усі лекції і практичні заняття дисципліни. Здобувачі освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених програмою навчальної дисципліни.

Навчальні роботи. Очікується, що здобувачі освіти виконають всі навчальні роботи, передбачені програмою навчальної дисципліни в указані терміни.

Поведінка в аудиторіях. Очікується, що впродовж лекційних і практичних занять здобувачі освіти дотримуються діючих правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Норми етичної поведінки. Всі учасники освітнього процесу у Вищому професійному училищі №13 м. Івано-Франківська повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Вищого професійного училища №13 м. Івано-Франківська, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності; підвищувати престиж училища досягненнями в навчанні; дбайливо ставитися до майна училища.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх власними дослідженнями чи міркуваннями. Здобувачі освіти не видають за свої результати роботи інших людей. При використанні чужих ідей і тверджень у власних роботах обов'язково посилаються на використані джерела інформації. Під час оцінювання результатів навчання не користуються недозволеними засобами, самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

10. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Заверуха Н.М., Серебряков В.В., Скиба Ю.А. Основи екології: Навч. посібн. — К.: Каравела, 2006. — 368 с.
2. Лук'янова Л.Б. Основи екології: Навчальний посібник. — К.: Вища школа, 2000. — 327 с.
3. Кучерявий В.П. Екологія. — Львів: Світ, 2001-50с.
4. Салтовський О.І., Основи соціальної екології: Навчальний посібник.- Київ:Центр навчальної літератури, 2004.-382с.

Додаткова література

1. Баландин Р.К., Бондарев Л.Т. Природа и цивилизация . — М.: Мысль, 1988. — 391с.
2. Білявський Г. О., Бутченко Л. І., Навроцький В. М. Основи екології: теорія та практикум. Навчальний посібник. — К.: Лібра, 2002. — 352 с.
3. Бровдій В. М., Гаца О. О. Екологічні проблеми України (проблеми ноогеніки). — К.: НПУ, 2000. — 110с.
4. Гайнріх Д., Гергт М. Екологія: dtv-Atlas: Пер. з нім. — К.: Знання-Прес, 2001. — 287 с.
5. Екологія міста / За ред. Стольберга Ф. В.: Підручник. — К.: Лібра, 2000. — 464 с.
6. Запольський А. К., Салюк А. І. Основи екології: Підручник / За ред. К. М. Ситника. — К.: Вища шк., 2004. — 382 с.
7. Малишко М. І. Екологічне право України: Навч. посібник. — К.: ВД “Юридична книга”, 2001. — 392 с.
8. Мусієнко М. М., Серебряков В. В., Брайон О. В. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002. — 550 с.
9. Сухарев С. М., Чудак С. Ю., Сухарева О. Ю. Техноекологія та охорона навколишнього середовища. Навч. посібник. — Львів: Новий світ—2000, 2004. — 256 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://ukrtechlibrary.wordpress.com> - українська технічна література.